

HAND
BOEK

Windows 11

Derde editie

Peter Kassenaar

HERZIENE EDITIE

INCLUSIEF GRATIS
WEBVERSIE VAN
HET BOEK

VANDUUREN
MEDIA

handboek

Windows 11

handboek

Windows 11

Peter Kassenaar

VAN DUUREN
MEDIA

ISBN: 978-94-6356-424-3

NUR: 985

Trefw.: Windows 11, besturingsprogramma

Vormgeving (concept): Aad Metz, De Meern

Opmaak: Van Duuren Media B.V., Barcelona/Culemborg

Druk: Veldhuis Media, Meppel

Eerste druk: januari 2026

Dit boek is gedrukt op een papiersoort die niet met chloorhoudende chemicaliën is gebleekt. Hierdoor is de productie van dit boek minder belastend voor het milieu.

Copyright © 2026 Van Duuren Media B.V.

Van Duuren Informatica is een imprint van Van Duuren Media B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatie- of andere werken (artikel 16 Auteurswet 1912), in welke vorm dan ook, dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de redactie, noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Inhoud

1	Kennismaken met Windows 11	1
	Waarom een boek?	2
	Praktijkgericht	2
	Voor wie is dit boek bedoeld?	3
	Uw profiel	4
	Wie bent u niet?	4
	De indeling van dit boek	5
	Indeling van de hoofdstukken	5
	Nieuw in Windows 11	6
	Copilot	6
	Copilot in Europa en in de USA	7
	Het startmenu	8
	App Instellingen	9
	Trusted Platform Module (TPM)	10
	Bediening van apps	10
	Moderne apps	11
	Zoeken	11
	Paint	12
	Verkenner	14
	Outlook	14
	Foto's	15
	Widgets	15
	Nieuwe browser	16
	Store	16
	Meer nieuwe en verbeterde toepassingen	18
	De verschillende versies van Windows 11	20
	Windows 11 Home Edition	20
	Windows 11 Pro Edition	20
	Verdwenen in Windows 11	21
	Tabletmodus	21
	3D Viewer	22
	Cortana	22
	Paint 3D	22

Tijdslijn in Taakweergave	22
Taakbalkopties	22
Vragen en oefeningen	23
Vragen	23
Praktijkoefeningen	24
 2 Het bureaublad instellen	 25
Snel op weg	26
Het bureaublad – Aan persoonlijke voorkeur aanpassen	26
Personaliseren	27
Mogelijkheden van het venster Persoonlijke instellingen	28
Bureaubladachtergrond aanpassen	29
De map Afbeeldingen	29
Diavoorstelling instellen	30
Achtergrond wijzigen met Windows Copilot	31
Prompt	31
Nieuwe achtergrond	32
Meer lezen	33
Achtergrond downloaden van internet	33
Snel als bureaubladachtergrond gebruiken	34
Weergave van achtergrond	36
Geen achtergrondaafbeelding	37
Donkere modus instellen	37
Modus	37
Accentkleuren instellen	38
Thema instellen	39
De meegeleverde thema's van Windows 11	40
Een nieuw thema kiezen	40
Een thema opslaan	41
Nieuwe thema's downloaden van internet	42
Schermb beveiliging instellen	44
De schermb beveiliging beveiligen	45
Standaardpictogrammen op het bureaublad	46
Muis instellen via de optie Toegankelijkheid	47
Meerdere bureaubladen openen	48
Schakelen: Windows-toets+Tab is het nieuwe Alt+Tab	49
Mogelijkheden met virtuele bureaubladen	50
Andere naam geven	51
Andere achtergrond per bureaublad	51
Bureaublad sluiten	52
Vragen en oefeningen	53
Vragen	53
Praktijkoefeningen	53

3	Het menu Start en de taakbalk	55
	Snel op weg	56
	Het menu Start verkennen	56
	Indeling van het menu Start	57
	Zoeken, Veelgebruikte programma's en Aanbevolen	57
	Computer uitzetten	58
	Accountinformatie	59
	Menu Start aanpassen	60
	Extra mogelijkheden met apps in het startmenu	61
	Alle apps	62
	Snel zoeken	63
	Zoekresultaten filteren	64
	De taakbalk instellen	65
	Aanpassingen	65
	Programma's vastmaken aan de taakbalk	66
	Standaardknoppen verwijderen van de taakbalk	67
	Taakbalk automatisch verbergen	68
	Knoppen links weergeven in de taakbalk	69
	Vensters en startmenu doorzichtig maken	69
	Het menu Start verder instellen	70
	Vragen en oefeningen	73
	Vragen	73
	Praktijkoefeningen	73
4	Mappen, bestanden en vensters	75
	Snel op weg	76
	Mappen en bestanden beheren met Verkenner	77
	Het belang van Verkenner	77
	Ontwikkeling van Verkenner	77
	Verkenner openen en onderdelen bekijken	79
	Indeling van Verkenner	79
	Tabbladen	79
	Tabblad openen, kopiëren, plakken	80
	Tabblad sluiten	80
	Adresregel	81
	Bladeren met knoppen	82
	Snel zoeken	82
	Belangrijke mappen op de computer	83
	Boomstructuur	84
	Snelle toegang	84
	Instellingen voor Snelle toegang aanpassen	86
	De inhoud van het venster	87

Weergave in Verkenner aanpassen	88
Traploos instellen	89
Werken met mappen	91
Een nieuwe map maken	91
Een map maken met de rechtermuisknop	92
De naam van een map wijzigen	93
Mappen kopiëren en verplaatsen	94
Verschillende manieren	94
Knoppen in de opdrachtenbalk	95
Bestand verplaatsen	95
Kopiëren of verplaatsen door slepen met de muis	96
Mappen verwijderen	97
Oude snelmenu van de rechtermuisknop	98
Meer opties weergeven	99
Kopiëren naar	100
Meerdere mappen en/of bestanden selecteren	101
Een aaneengesloten reeks bestanden selecteren – Shift	102
Niet-aaneengesloten bestanden selecteren – Ctrl	102
Bestanden selecteren: kader slepen	103
Snel een andere map selecteren	104
Bestanden sorteren en groeperen	105
Knop Sorteren	106
Kolommen breder of smaller maken	106
Handig werken met vensters	107
Sneltoetsen voor vensters	109
Snel kopiëren	109
Navigatievenster verbergen	111
Selectievakjes	111
Bestandsextensies	112
Groeperen	113
Groeperen opheffen	114
Onze instellingen	114
Vragen en oefeningen	115
Vragen	115
Praktijkoefeningen	115
 5 Instellingen en het actiecentrum	 119
Snel op weg	120
Instellingen openen en gebruiken	120
Inhoud van Instellingen	122
Tips om Instellingen te gebruiken	123
Veelgebruikte instellingen – niet volledig	124
Gebruikersaccounts instellen	125
Lokale accounts en Microsoft-accounts	125

Een nieuw lokaal account maken	126
Schakelen naar het nieuwe account	128
Accountafbeelding wijzigen	129
Anders aanmelden	130
Pincode instellen	131
Pincode gaat voor	132
Lokaal account verwijderen	132
Accounttype wijzigen	133
Een nieuw Microsoft-account maken	134
Wat is een Microsoft-account?	134
Een Microsoft-account maken	135
Aanmelden met nieuwe account	137
Voordelen van een Microsoft-account	137
Microsoft-account beheren	138
Instellingen synchroniseren met een Microsoft-account	140
Synchronisatie uitschakelen	141
Aanmelden op andere computer	142
Eerst account maken	142
Met gezinsleden de computer gebruiken	142
Meer instellingen	143
Het vergrendelingsscherm instellen	144
Vergrendelingsscherm aanpassen	144
Widgets op het vergrendelingsscherm	145
Beeldschermresolutie en tekstgrootte instellen	145
Meer beeldscherminstellingen	147
Het actiecentrum	148
Meldingen in het actiecentrum in- of uitschakelen	150
Algemene meldingen	150
Instellingen per app	151
Algemene meldingen in- of uitschakelen	152
Meldingen van websites in- of uitschakelen	153
Websites in Chrome	153
Meldingen in Edge in- of uitschakelen	154
Meer mogelijkheden in het actiecentrum	155
Meer instellingen	156
Privacy en beveiliging	156
Apps verwijderen	157
Tijd en taal, Taal & regio	158
Overige onderdelen	159
Conclusie	160
Vragen en oefeningen	160
Vragen	160
Praktijkoefeningen	161

6	Mail en agenda beheren met Outlook	163
	Snel op weg	164
	Outlook instellen en gebruiken	164
	Account toevoegen of instellen – Gmail	165
	Veel opties	167
	Account instellen in Windows	169
	Het accounttype ‘Ander account’ instellen	169
	Mailaccount aanpassen	172
	Overige instellingen voor e-mail	173
	Postvak IN bekijken	174
	Mail verzenden en ontvangen	175
	Mail aan uzelf sturen	176
	Mailberichten opmaken	177
	Bijlage bijvoegen	178
	Meer opties bij mail opstellen	179
	Mail verslepen naar een map	180
	Berichten tegelijk selecteren	180
	Beantwoorden, doorsturen en verwijderen	181
	Conclusie	182
	Agenda instellen in Outlook	183
	Account verwijderen	184
	Vragen en oefeningen	186
	Vragen	186
	Praktijkoefeningen	186
7	Apps Weer, Foto’s, Mediaspeler en meer	189
	Snel op weg	190
	Inleiding	190
	Overzicht van alle apps	190
	De app Weer	192
	Weer starten	192
	Favorieten	193
	Menu	194
	De app Foto’s	194
	Diavoorstelling van foto’s in een map	196
	Foto instellen	198
	Foto’s bewerken	198
	Instellingsmogelijkheden van de app Foto’s	199
	Conclusie	200
	Mediaspeler, Clipchamp en Xbox	200
	Mogelijkheden om muziek te luisteren	200
	Muziek instellen	201
	Weergave van muziek instellen	202
	Muziek afspelen	202

	Afspeelinstellingen en Equalizer	202
	Meer instellingen	203
	Clipchamp	204
	Video openen en bewerken	205
	Stockvideo en -afbeeldingen	205
	Xbox	206
	Microsoft Teams	207
	Teams starten	208
	Chatgesprek starten	209
	Emoji's delen via chat	210
	Overige handige apps	211
	Klok	211
	Focussessies	211
	Rekenmachine	212
	Plaknotities	213
	Tot slot	214
	Vragen en oefeningen	216
	Vragen	216
	Praktijkoefeningen	216
8	Apps downloaden uit de Store	219
	Snel op weg	220
	Kennismaken met Microsoft Store	220
	Snelle indruk	221
	Categorie bekijken: Verzameling	222
	Zoeken naar apps	223
	Filteren	224
	Gratis apps en betaalde apps	225
	App details	225
	Een app downloaden en installeren	226
	De app starten	228
	Apps verwijderen	229
	Gekochte apps installeren	230
	Betaalwijze toevoegen	231
	Een app kopen	232
	Betalingsgeschiedenis weergeven	234
	Instellingen voor de Store	235
	Conclusie	237
	Vragen en oefeningen	237
	Vragen	237
	Praktijkoefeningen	238

9	Beter internetten met Edge	239
	Snel op weg	240
	Inleiding – de taak van Microsoft Edge	240
	Wat is Microsoft Edge?	241
	Edge starten en gebruiken	241
	Welkomspagina en vastgemaakte sites	243
	Bediening	245
	Websites bezoeken	247
	Homepage instellen	248
	Website rechtstreeks laden	249
	Beveiligde websites bekijken	250
	Browse met meerdere tabbladen	251
	Nieuwe tab openen	251
	Veel manieren	251
	Snelmenu voor tabbladen	252
	Tabbladen vastmaken	252
	Tabblad sluiten	253
	Navigeren door tabbladen	253
	Tabbladgroepen	253
	Tabbladgroepen maken en beheren	254
	Groepen samenvoegen	254
	Leesweergave	255
	Websites automatisch laten samenvatten	256
	Favorieten bijhouden	256
	Mappen voor favorieten maken	258
	Werkbalk Favorieten	260
	Werkbalk Favorieten tonen of verbergen	260
	Andere favorieten openen	261
	Zijbalk	262
	Zijbalk in- of uitschakelen	263
	Werking van de zijbalk	263
	Browsegeschiedenis inzien en verwijderen	264
	Bestanden downloaden	265
	Extensies installeren en gebruiken	268
	Invoegtoepassingen	268
	Installeren via internet	268
	Extensies beheren	270
	Meer extensies	271
	Meer handigheidjes in Edge	272
	Prívénavigatie via InPrivate-venster	273
	Schermafdruk maken	274
	Edge verder instellen	275
	De knop Home tonen	275
	Eigen startpagina instellen	276

	Google instellen als zoekdienst	277
	Cookies verwijderen	277
	Conclusie	279
	Vragen en oefeningen	279
	Vragen	279
	Praktijkoefeningen	280
10	Meer handigheidjes in Windows 11	283
	Snel op weg	284
	Sneltoetsen gebruiken in Windows 11	284
	Sneltoetsen voor virtueel bureaublad	286
	Printers en andere hardware instellen	287
	Eigenschappen van de printer instellen	289
	Bijwerken en beveiliging – Windows Update	290
	Nieuwe mogelijkheden voor updates	290
	Microsoft account invoeren	292
	Windows schoon installeren zonder bestanden en instellingen te verliezen	293
	Meer in de sectie Windows Update	293
	Windows herstellen – Systeemherstel	294
	Deze pc opnieuw instellen	294
	Voor de poweruser – systeemmenu en het klassieke Configuratiescherm	295
	Systeemprestaties bekijken	296
	Systeeminformatie	296
	Taakbeheer	297
	Krachtige taakmanager	298
	Computer opnieuw opstarten of afsluiten via snelmenu	299
	Widgets	300
	Widgets tonen of verbergen	300
	Wat zijn widgets?	300
	Widgets aanpassen	301
	Widgets toevoegen	302
	Alternatieve widgets	303
	Meer tools voor Windows	304
	Translucent Taskbar	304
	Microsoft PowerToys	306
	Microsoft Whiteboard	308
	Nog meer tools	309
	Conclusie	309
	Vragen en oefeningen	310
	Vragen	310
	Praktijkoefeningen	310
	Index	313

Kennismaken met Windows 11

Windows 11 is de opvolger van Windows 10, alweer uit 2015. Windows 11 kent allerlei updates met geheimzinnige namen als 23H2 en 25H1 (dit slaat op updates uitgebracht 'in de tweede helft van 2023' en 'de eerste helft van 2025'), maar uiteindelijk hoeft u zich daar niet veel van aan te trekken. Alle Windows-versies werken op dezelfde manier. Wel brengen updates nieuwe kenmerken zoals een verbeterde indeling van het startmenu, toegevoegde kunstmatige intelligentie (AI) en meer. In zijn algemeenheid is Windows 11 een gebalanceerd geheel tussen bekend (het startmenu) en nieuw (centraal in het scherm, andere lay-out). Dit boek biedt u een perfecte opstap om Windows 11 te leren kennen. Het gaat dieper in op de materie dan ChatGPT, blogs of magazines en snelgidsen van enkele tientallen pagina's. Tegelijk hoeft u niet in honderden pagina's te zoeken naar talloze instellingsmogelijkheden. Met de vragen en oefeningen aan het eind van elk hoofdstuk kunt u de belangrijkste dingen nog eens herhalen. Dit boek is vooral geschikt voor mensen die nu nog werken met een oudere versie zoals Windows 10 en de overstap naar Windows 11 willen maken.

U leert in dit hoofdstuk:

Voor wie dit boek is geschreven.

Hoe dit boek is ingedeeld en waar u het best kunt beginnen met lezen.

Wat, in vogelvlucht, de belangrijkste vernieuwingen zijn in Windows 11.

Welke onderdelen uit eerdere versies van Windows zijn verdwenen.

Waarom een boek?

‘Waarom zou ik nog een boek kopen?’, wordt ons regelmatig gevraagd. ‘Alle informatie is toch al op internet beschikbaar?’ Jazeker, dat is beslist waar. Het probleem is echter dat op internet vaak geen *ordering* in die informatie is aangebracht. Als u googelt op Windows 11, vindt u honderdduizenden hits. Zelfs als u het trefwoord *nieuw* of eventueel nog een ander trefwoord eraan toevoegt, blijven er talloze pagina’s over.

Vaak wordt dan de eerste link aangeklikt en komt u ergens midden in een blog met één specifiek antwoord of overzicht op internet terecht. U hebt dan een oplossing voor één deelprobleem, maar weet nog niet hoe dit in het grote plaatje past.

De laatste tijd zijn de chatbots die op basis van kunstmatige intelligentie (*artificial intelligence*, AI) antwoorden genereren erg populair. Denk aan toepassingen als ChatGPT en Copilot. Deze zijn zonder meer erg waardevol (en u kunt ze beslist gebruiken in combinatie met dit boek). U moet echter wel precies weten wát u ze wilt vragen, wilt u er goede antwoorden of duidelijke instructies uit krijgen. Dat ontbreekt vaak nog als u net Windows aan het leren bent.

Daarom is het toch nuttig dit boek te lezen. De informatie wordt stapsgewijs, in logische volgorde gepresenteerd. Er is van tevoren over nagedacht.

Praktijkgericht

Tot slot weten we dat veel lezers het gewoon prettig vinden om met een boek op de bank te zitten. In een boek bladert u makkelijker vooruit en achteruit. U kunt aantekeningen maken met potlood en markeerstift en ziet de samenhang van onderdelen in een oogopslag. U hoeft niet heen en terug te scrollen door een lange pagina. Een boek kunt u naast het toetsenbord leggen terwijl u aan het werk bent.

Tegelijkertijd is dit natuurlijk vooral een praktijkboek. Door de vragen en oefeningen achterin elk hoofdstuk te proberen, nodigen we u zeker uit ook achter de pc plaats te nemen en zelf aan de slag te gaan

Leren = doen

Het werken met een besturingssysteem – ongeacht in welke variant – leert u niet door een boek te lezen of een ChatGPT-discussie te starten. Dit is misschien een teleurstelling, maar als u dit boek van begin tot einde doorleest en daarna dichtslaat, bent u nog geen Windows-kenner. U moet het letterlijk *doen*. U moet met venster en instellingen aan de slag, fouten maken, zoeken naar oplossingen voor die fouten en flexibel omgaan met de computer.

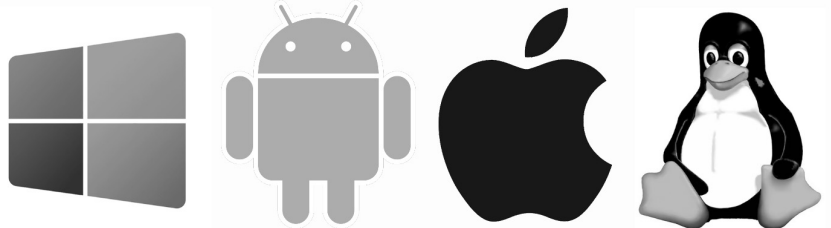
Voor wie is dit boek bedoeld?

Hoewel tablets (iPad, Samsung) veel gebruikt worden, beschikt bijna iedereen in Nederland en België ook over een 'gewone' computer. Vroeger waren dit vaak bureaucomputers, tegenwoordig steeds vaker laptops of multifunctionele apparaten. Dit zijn bijvoorbeeld laptops met een scherm dat u los kunt klikken. Vrijwel al deze consumentencomputers gebruiken Windows. In veel gevallen is dit Windows 11 in een van de updatevarianten.

Macintosh en Linux

Zonder een besturingssysteem doet de computer niets. Een besturingssysteem is noodzakelijk om de vaste schijf, de processor, het geheugen en het beeldscherm met elkaar te laten samenwerken. Windows is zo'n besturingssysteem. Het is gemaakt door Microsoft. Maar natuurlijk maakt niet iedereen gebruik van Windows. U kent ongetwijfeld Android-telefoons of iPads. Anderen werken via Chromebooks van Google. Er zijn ook huishoudens met een iMac of andere computer van Apple. Hierop wordt het besturingssysteem Mac OS X gebruikt. Dit wordt op dit moment in zeven tot negen procent van de huishoudens gebruikt. Onder fanatieke computerhobbyisten is het besturingssysteem Linux populair. Voor hen is dit boek niet geschreven. Maar omdat ook zij op school, op het werk of bij vrienden hoogstwaarschijnlijk toch in aanraking zullen komen met Windows 11, is het ook voor hen leuk om te zien wat Windows 11 in petto heeft. Lees dus vooral verder, welk besturingssysteem u ook gebruikt.

Afbeelding 1.1 *Windows (geheel links) is weliswaar het grootste besturingssysteem, maar zeker niet het enige. Andere besturingssystemen zijn bijvoorbeeld Android, iOS en Linux. Ze hebben allemaal hetzelfde doel: een computer (laptop, tablet of telefoon) besturen.*

Het ligt voor de hand om te veronderstellen dat de meeste mensen vroeg of laat met Windows in aanraking komen. Microsoft heeft er veel belang bij dat oude versies van Windows zo snel mogelijk worden vervangen door één nieuwe versie. Dit is Windows 11. Daarom is Windows 11 een gratis upgrade voor bestaande computers.

Maar meestal zult u kennismaken met Windows 11 omdat u een nieuwe computer of laptop hebt gekocht waarop Windows 11 al is geïnstalleerd. Dit boek is geschreven met dit type computergebruikers in het achterhoofd.

Afbeelding 1.2 *Windows 11 draait op alle allerlei apparaten en herkent bijvoorbeeld ook handgeschreven invoer (bron afbeelding: Microsoft).*

Uw profiel

- U hebt enige ervaring met computers (u bent dus geen complete *digibeet*). Op dit moment is Windows 10 of misschien een van de eerste versies van Windows 11 (2020-2022) het besturingssysteem waar u het meest mee werkt op een bureau-computer of laptop. Waarschijnlijk hebt u een iPhone of Android-smartphone.
- U bent een ‘computerconsument’ en u gebruikt de pc of tablet voor dagelijkse handelingen zoals internetten, e-mailen, sociale media, leuke apps ontdekken, games en tekstverwerken.
- U bent al enigszins bekend met het werken met Windows (muis, vensters, menu’s), maar bent vooral benieuwd naar de veranderingen en nieuwe mogelijkheden in Windows 11. U wilt graag op een leuke en vlotte manier leren hoe Windows 11 het best gebruikt kan worden.
- U bent nieuwsgierig. U vindt het leuk om u aanpassingen te doen aan uw computer om hem op deze manier optimaal en naar eigen wens in te richten.
- U vindt het interessant om aan het eind van een hoofdstuk nog even te controleren of u de belangrijkste punten goed hebt begrepen en u vindt het leuk om met deze kennis enkele oefeningen uit te voeren.

Wie bent u niet?

Dit boek is daarmee niet primair geschreven voor de IT-professional. Het gaat niet diep genoeg voor de gespecialiseerde helpdeskmedewerker of netwerkbeheerder. Ook is de informatie in dit boek mogelijk niet zo interessant voor andere *hardcore* computer-gebruikers. Voor hen geldt overigens wél dat ze met dit boek een goede indruk kunnen krijgen van Windows 11.

We gaan ervan uit dat u ook gewoon nieuwsgierig bent naar nieuwe functies en graag wilt weten hoe u het maximale rendement haalt uit uw duurbetaalde laptop of pc. Het

zou immers jammer zijn om een deel van de mogelijkheden onbenut te laten. Computeren, internetten, tiktikken en gamen zijn ook gewoon leuke hobby's. Windows 11 kan u daarbij prima ondersteunen!

Waarom Windows 11?

In juli 2015 werd de eerste versie van Windows 10 (de vorige versie) gelanceerd. Daarna volgden diverse updaterrondes. Het was oorspronkelijk de bedoeling dat Windows 10 'de laatste Windows ooit' zou zijn. Maar door veranderde omstandigheden zoals snellere hardware, andere designvoorkeuren en opgevoerde beveiligingsinstellingen – om nog maar te zwijgen van marketingoverwegingen – heeft Microsoft toch besloten een compleet 'nieuwe' versie van Windows uit te brengen. Dit is Windows 11 geworden.

De indeling van dit boek

Dit boek gaat over de Nederlandse versie van Windows 11. Windows 11 is erg uitgebreid. Ruwweg kunnen we een tweedeling maken:

- **Werken met Windows zelf** Dit is het computerbeheer, werken met vensters, mappen en bestanden en de meerdere bureaubladen die u in Windows 11 kunt inrichten. Hierover gaan de hoofdstukken 1 tot en met 5.
- **Werken met applicaties** Denk hierbij aan e-mailen, internetten, foto's bekijken en bewerken en zo verder. Hierbinnen kunnen we nog weer de tweedeling maken tussen meegeleverde applicaties en toepassingen die u extra installeert of koopt in de Store. Dit is het onderwerp van de hoofdstukken 6 tot en met 10.

Indeling van de hoofdstukken

Om de ervaring bij het lezen van elk hoofdstuk gelijk te houden, hebben we gekozen voor een duidelijke structuur per hoofdstuk. Elk hoofdstuk bestaat uit drie delen.

- Een hoofdstuk begint met de paragraaf *Snel op weg*. Hierin worden de belangrijkste zaken van het hoofdstuk kort genoemd. Als u dit allemaal al weet, kunt u de rest van het hoofdstuk vluchtig doornemen.
- In de kern van het hoofdstuk worden de onderdelen van *Snel op weg* verder uitgewerkt.
- Elk hoofdstuk sluit af met een paragraaf *Vragen en oefeningen*. Hierin kunt u alles nog eens rustig herhalen en zelf met de besproken onderdelen oefenen. De antwoorden op de vragen zijn *niet* opgenomen in het boek en niet online beschikbaar. Vaak zijn er ook meerdere antwoorden mogelijk. Het is de bedoeling dat u er zelf mee aan de slag gaat.
 - Natuurlijk kunt u de vraag doorzetten naar AI zoals ChatGPT of Copilot. Dat mag uiteraard als u er niet uitkomt. Het idee is echter dat u zelf naar de mogelijkheden en antwoorden op zoek gaat. Dan leert u immers het meest.

Waar is Windows 9?

Microsoft heeft voorafgaand aan Windows 10 besloten versienummer 9 over te slaan. We sprongen dus van Windows 8 naar Windows 10. Naar verluidt was dit gedaan omdat er nog veel oude software in omloop is die intern test op het eerste cijfer van de gebruikte Windows-versie. Als dit met een 9 begint (van Windows 95 of Windows 98, van meer dan vijftientig jaar geleden!), zou de software ten onrechte kunnen concluderen dat een verkeerde versie van Windows actief is. Om dit probleem te voorkomen, is toen direct versienummer 10 ingevoerd. Daarna is dit gelukkig consequent doorgevoerd. Nu is Windows 11 de actuele versie (en niet 'Windows 2026' of iets dergelijks). De opvolger hiervan zal waarschijnlijk Windows 12 gaan heten.

Nieuw in Windows 11

De lijst met vernieuwingen in Windows 11 is lang, maar niet altijd even zichtbaar. Veel wijzigingen zitten 'onder de motorkap'. Dat betekent echter niet dat alles voor de consument hetzelfde is gebleven. Lees vooral verder!

Evolutie geen revolutie

De kans is groot dat u al bekend bent met Windows 10 of een van zijn voorgangers. Windows 11 is hierop een aangenaam vervolg (*evolutie*), zeker geen compleet nieuw besturingssysteem waarbij u alles opnieuw moet leren (*revolutie*). Dat was niet de bedoeling. U kunt dan waarschijnlijk ook snel overweg met Windows 11. Hopelijk zult u de vele kleine zichtbare en onzichtbare verbeteringen echter weten te waarderen.

Het is onmogelijk (en ook erg saai) om in een lange lijst een compleet overzicht van alle verbeteringen te geven. We beperken ons in deze inleiding daarom tot de meest in het oog springende achtergronden, de kenmerken en programma's waar elke Windows-gebruiker vroeg of laat mee te maken krijgt. De hier genoemde onderdelen worden in de volgende hoofdstukken gedetailleerder besproken.

Copilot

Het zal u niet ontgaan zijn dat de AI-strijd volop woedt. Elk bedrijf (Microsoft, Google, OpenAI, Meta) probeert zijn producten van AI te voorzien. Tot vreugde van de een en het verdriet van de ander is Windows hierop geen uitzondering. Langzamerhand is Copilot helemaal in Windows verweven. Het is niet meer een optionele extra, maar volwaardig onderdeel van het besturingssysteem.

Wat is Copilot? Copilot is de AI-tool die Microsoft heeft ontwikkeld. Het is daarmee een concurrent van bijvoorbeeld ChatGPT van OpenAI, Gemini van Google of Perplexity van Anthropic Software. Op het moment dat u dit leest zullen er ongetwijfeld ook andere AI-tools in de belangstelling staan. Microsoft probeert echter om Copilot niet alleen als chatbot in de markt te zetten, maar ook als tool om afbeeldingen te bewerken, Windows in te stellen of audiovragen te behandelen ('Hey Copilot!'). Niet alle Copilot-functies zijn overigens in Nederland beschikbaar. Dit komt onder meer door strengere Europese wet- en regelgeving dan in Amerika.

Dit boek heeft dan ook geen apart hoofdstuk 'Copilot', maar neemt de Copilot-mogelijkheden mee als die van toepassing zijn.

Copilot in Europa en in de USA

In de Verenigde Staten gelden andere regels en wetten rondom privacy. Microsoft is een Amerikaans bedrijf. Copilot is ontwikkeld met de Amerikaanse consumenten en regels in het achterhoofd. Maar in Europa geldt de *Digital Markets Act* (DMA), waardoor uw privacy beter beschermd is. Gevolg is wel dat een aantal Copilot-functies (nog?) niet in de Europese Unie – en dus in België en Nederland – beschikbaar zijn.

Microsoft werkt aan aanpassingen om Copilot alsnog volledig beschikbaar te maken in de EU, maar dat kost tijd. De tabel geeft een overzicht van de Copilot-mogelijkheden op het moment van schrijven van dit boek (voorjaar 2026). Het kan dus zijn dat op het moment dat u dit leest meer Copilot-mogelijkheden beschikbaar zijn.

Functie/Integratie	Verenigde Staten (USA)	Europese Unie (NL+BE)
Taakbalkintegratie	Standaard aanwezig, Copilot vastgepind op taakbalk.	Niet standaard zichtbaar, door DMA uitgeschakeld.
Instellingen & systeemacties	Copilot kan instellingen aanpassen en systeemfuncties direct uitvoeren.	Niet beschikbaar. U moet dit doen in Windows zelf. Lees dit boek!
Verkennerintegratie	Copilot helpt bij zoeken en acties in File Explorer.	Vooralsnog afwezig.
"Hey Copilot" spraakfunctie	Actief, handsfree starten via stemcommando.	Vooralsnog niet beschikbaar.
Copilot Actions (web/app)	Mogelijk om formulieren en taken direct uit te voeren.	Vooralsnog niet beschikbaar.
Microsoft 365-apps	Volledig geïntegreerd (Word, Excel, Outlook, Teams).	Alleen beschikbaar als losse Microsoft 365 Copilot-dienst.
Discover feed & Copilot Daily	Persoonlijke nieuws- en content-feed.	Vooralsnog niet beschikbaar.
Podcasts & audiofeatures	Automatisch gegenereerde podcasts en audio.	Alleen in Engelstalige markten (VS/UK), niet in NL.

Technologisch gezien is Copilot in Windows dus een flinke stap, maar in België en Nederland kunnen we – voorlopig althans – nog niet van alle functies gebruikmaken. Nogmaals, we noemen het in dit boek als Copilot voor een bepaalde handeling beschikbaar is.

Copilot+pc's

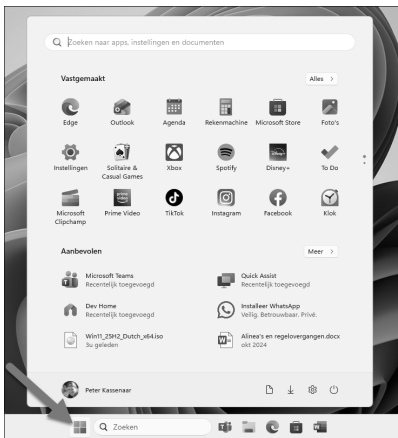
Inmiddels zijn ook pc's op de markt met een aparte Copilot-toets op het toetsenbord. Dit zijn de zogenoemde Copilot+pc's. Kenmerk van deze pc's is bijvoorbeeld dat ze een aparte processor hebben (een *neural processing module*, NPM), om Copilot-opdrachten te verwerken. Veel Copilot-opties zijn gelukkig echter ook te gebruiken zonder zo'n aparte chip.

Afbeelding 1.3 Er zijn Copilot+pc's op de markt van onder meer Microsoft, HP, Dell en andere computermakers. Ze hebben een extra chip op het moederbord en een speciale knop om Copilot te starten. In dit boek maken we hiervan geen gebruik.

Het startmenu

De meest in het oog springende vernieuwing in Windows 11 is echter het menu Start. In plaats van tevoorschijn te komen aan de linkerkant van het scherm, worden de meestgebruikte applicaties en belangrijkste opdrachten nu centraal op het beeldscherm getoond. Uiteraard is dit later eventueel aan te passen (zie hoofdstuk 3), maar de positie middenin is de standaardinstelling.

Afbeelding 1.4 Het startmenu van Windows 11 is eenvoudiger en makkelijker te gebruiken ten opzichte van Windows 10. Het staat in het midden van het scherm.

Het startmenu is kleiner dan in eerdere versies van Windows. In plaats van door het menu te scrollen en gebruik te maken van 'live' tegels die wisselende informatie toonden zoals in Windows 10, is het menu een stuk rustiger. De meest gebruikte apps zijn direct zichtbaar.

Door een pictogram te verslepen kunt u eenvoudig de volgorde aanpassen. Via de optie Alles (rechtsboven in het Startmenu) ziet u eventueel een alfabetische lijst met alle toepassingen die op de pc aanwezig zijn. Meer over het startmenu leest u in hoofdstuk 3.

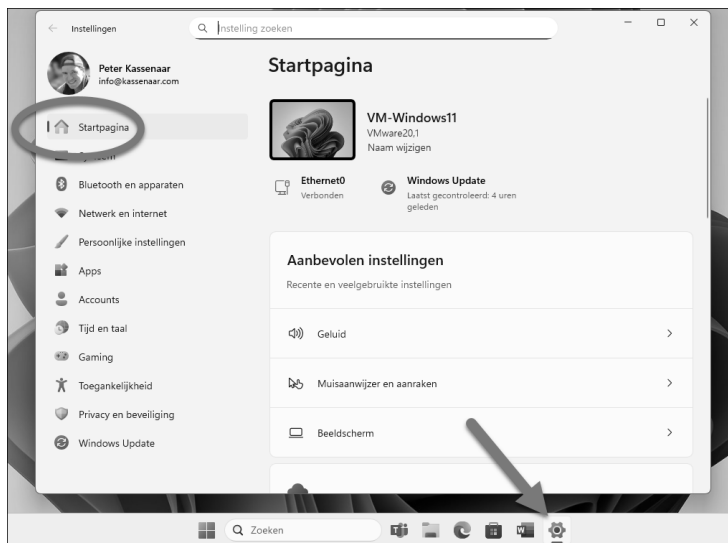

Dynamisch startmenu

Het startmenu is dynamisch. Met andere woorden het past zich na verloop van tijd aan de gebruiker aan. Als u vaak Word gebruikt, komt dit bovenaan te staan in het startmenu. Speelt u vaak games via (bijvoorbeeld) de EA-launcher zoals The Sims, Battlefield of FIFA, dan komt deze app vooraan te staan. Iedereen heeft dus na verloop van tijd een ander startmenu.

App Instellingen

Via de app Instellingen zijn vrijwel alle instellingen voor de computer te regelen. Het klassieke Configuratiescherm is nog te vinden als u ernaar zoekt, maar dit zal op termijn helemaal verdwijnen. In dit boek gebruiken we het ouderwetse Configuratiescherm niet meer.

Afbeelding 1.5 Kies Start, Instellingen of de Windows-toets +I om de app Instellingen te openen. Hiermee stelt u alles in op uw eigen computer. Ook de startpagina van het venster Instellingen is dynamisch; het kan er bij u daarom anders uitzien.

In elke update van Windows 11 is de app Instellingen weer verder uitgebreid. Wij bespreken de opties zoals die aanwezig zijn in Windows 11 uit de tweede helft van 2025 (Officieel: Windows 11, 25H2, build 26200).

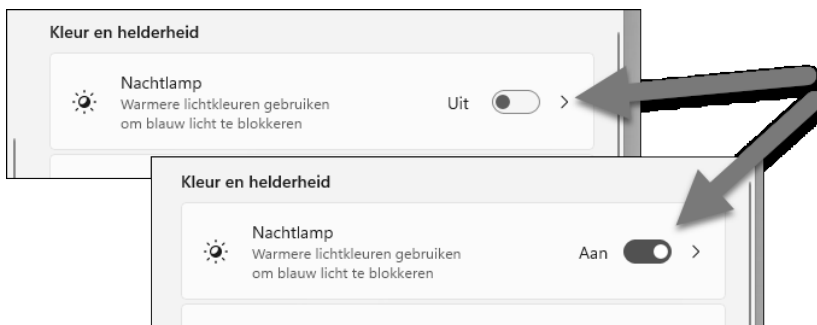
Trusted Platform Module (TPM)

Windows 11 kan alleen gebruikt worden op moderne pc's (sinds circa 2017) die zijn voorzien van een beveiligingschip op het moederbord. Dit heet de *Trusted Platform Module*. Zonder deze chip kan Windows niet geactiveerd worden.

De TPM is ontworpen om hardware te beveiligen door middel van geïntegreerde cryptografische sleutels en om sleutels op een veilige plek op te slaan, zodat deze niet gestolen kunnen worden. Wilt u meer weten over TPM, lees dan bijvoorbeeld de Wikipedia-pagina op nl.wikipedia.org/wiki/Trusted_Platform_Module.

Bediening van apps

Behalve dat het kiezen van instellingen veelal is verplaatst van het Configuratiescherm naar de app Instellingen, is ook de bediening veranderd. Niet langer hoeft u te zoeken in eindeloze lijsten met resoluties, mogelijkheden, printerstuurprogramma's en meer. Alleen de opties die op dat moment op uw pc en uw situatie van toepassing zijn, worden getoond. Dit komt het overzicht enorm ten goede. Bovendien is de bediening vaak een eenvoudige knop **Aan** of **Uit**.

Afbeelding 1.6 Eenvoudige schakelaars zorgen nu voor de meest gebruikte instellingen. Wijzigingen worden direct opgeslagen. Er is vaak geen knop Opslaan of Save meer.

Gemaakte keuzes hoeft u niet meer vast te leggen met een knop als **Opslaan** of **Save**. Zodra u een wijziging doorvoert (u schakelt bijvoorbeeld de optie **Nachtlamp** van **Aan** naar **Uit**), is deze direct opgeslagen. Dat is soms een vreemde gewaarwording. Uit gewoonte zoekt u onderin naar een knop als **Opslaan**, maar die ontbreekt. De veranderingen zijn automatisch opgeslagen.

In volgende hoofdstukken gaat u met de app Instellingen aan de slag.